

Diaconaat voor en door jongeren

Handreiking voor diakenen en leidinggevenden aan JV's

HERSTELD HERVORMDE
KERK **DIACONAAT**

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Waarom diaconaat?	7
	2.1 <i>Wat drijft ons tot diaconaat?</i>	7
	2.2 <i>Het belang van de betrokkenheid van jongeren bij diaconaat</i>	8
	2.3 <i>Getuige-zijn – Diaconaat en evangelisatie</i>	10
3.	Diaconaat voor jongeren	13
	3.1 <i>Is er nood onder jongeren?</i>	13
	3.2 <i>Aan de slag met signalen</i>	13
	3.3 <i>Contact met hulpverlening</i>	14
	3.4 <i>Beleid kerkenraad en diaconie rondom diaconale zorg voor jongeren</i>	15
4.	Diaconaat door jongeren	17
	4.1 <i>Wat zegt Bijbel over diaconaat en waar raakt dit mij?</i>	17
	4.1.1 <i>Ontferming</i>	17
	4.1.2 <i>Bijbelstudie</i>	17
	4.1.3 <i>Levenshouding</i>	17
	4.1.4 <i>Goede werken</i>	18
	4.2 <i>Begeleiding van initiatieven door een diaconie</i>	18
	4.2.1 <i>Eiland of wij-land</i>	18
	4.2.2 <i>Kortdurende inzet</i>	20
	4.2.3 <i>Hulp dichtbij</i>	20
	4.2.4 <i>Hulp ver weg</i>	21
	4.3 <i>Tips voor het jeugdwerk</i>	21
	4.3.1 <i>Algemeen</i>	21
	4.3.2 <i>Doelgroep 12-</i>	22
	4.3.3 <i>Doelgroep 12+</i>	22
	4.3.4 <i>Doelgroep 16+</i>	23
5.	Samenwerken rondom diaconaat	25
	5.1 <i>Samen sterker</i>	25
	5.2 <i>Samenwerking binnen de gemeente</i>	26
	5.3 <i>Samenwerken met andere vrijwilligersorganisaties</i>	26
	5.3.1 <i>Stichting Present</i>	26
	5.3.2 <i>Stichting HIP</i>	27
	5.3.3 <i>Nederlandse Patiënten Vereniging (NPV)</i>	27
6.	Ervaringsverhalen	29

1 Inleiding

Diaconaat is een zaak van de hele gemeente. Daar horen ook jongeren bij. Dat geldt in twee opzichten. In de eerste plaats is het belangrijk dat jongeren bij het dienen van kwetsbaren binnen en buiten de gemeente betrokken worden. Daar zijn meerdere redenen voor aan te dragen: jongeren leren op die manier om te dienen, wat tot de kern van het christen-zijn behoort.

In de tweede plaats dienen diakenen en leidinggevendenden binnen het jeugdwerk aandacht te hebben voor jongeren in hun kwetsbaarheid. De diaconie is er niet alleen voor volwassenen in alle kwetsbare situaties, maar net zo goed voor jongeren.

Diaconaat voor en door jongeren dus. Hoe kan dit in de gemeente in praktijk gebracht worden en hoe kunnen diakenen en leidinggevendenden binnen de JV hieraan leiding geven? Daarin wil deze brochure een handreiking doen. Allerlei aspecten komen aan de orde. In de eerste plaats de redenen om diaconaat te bedrijven. Verder het bieden van diaconale zorg aan jongeren en het inschakelen van jongeren bij het diaconaat. Ook de samenwerking tussen jongeren en diakenen of tussen jongeren en organisaties die actief zijn op diaconaal gebied komen aan de orde.

We hopen dat u hiermee als diaken of leidinggevende binnen het jeugdwerk handvaten hebt gekregen om jongeren te dienen en jongeren te helpen zelf te dienen.

Voor vragen of opmerkingen over de brochure houden we ons aanbevolen. Neem daarvoor contact op met de GDC: diaconaat@hkh.nl of 0318 50 55 41.

Jan van de Kamp, beleidsmedewerker GDC
Henco van Ee, senior-jeugdwerkadviseur HHJO

2

Waarom diaconaat?

Door: ds. J. Joppe

2.1 Wat drijft ons tot diaconaat?

Voordat we ingaan op de vraag wat ons als christelijke gemeente tot diaconaat drijft, is het van belang te weten wat het woord 'diaconaat' betekent. Het woord komt van het Griekse woord 'diakonein', dat 'dienen' of 'dienst bewijzen' betekent. Het gaat hier om een persoonlijke dienst die we aan een ander bewijzen. Diaconaat is goed doen aan de naaste die dat nodig heeft. Het christelijk dienstbetoon moet voortkomen vanuit de liefde die Christus door Zijn offer voor zondaren bewezen heeft. Wie door Christus gevonden is, krijgt Hem lief, maar ook andere mensen. Christus Zelf zei namelijk dat het eerste en grote gebod is om God lief te hebben boven alles, en het tweede aan dit gelijk is de naaste lief te hebben als onszelf (Matth. 22:37-40).

Onze naaste liefhebben als onszelf betekent dat we met dezelfde toewijding, gevoeligheid, inzet, noodzaak, met dezelfde middelen proberen te voorzien in de noden van de ander als we dat voor onszelf zouden doen. Het diaconaat wordt ook wel de dienst van de barmhartigheid genoemd. De Bijbel roept op om barmhartig te zijn, om begaan te zijn met de nood, met het leed van de ander. Concreet worden de armen genoemd, de weduwen en de wezen, de vreemdelingen en degenen die onrecht lijden en verdrukt worden. Bij barmhartigheid hoort ook gerechtigheid. Barmhartigheid betekent dat je hart zich erbarmt. Je voelt met iemand mee. Je leeft je de ellende van een ander in en blijft daar niet koud en onbewogen onder. Je hebt medelijden met

Het christelijk dienstbetoon moet voortkomen vanuit de liefde die Christus door Zijn offer voor zondaren bewezen heeft. Wie door Christus gevonden is, krijgt Hem lief, maar ook andere mensen.

hem of haar. De echte barmhartigheid leeft van de barmhartigheid van God, die Hij betoond heeft in het zenden van Zijn Zoon.

In Zijn woorden en daden heeft de Heere Jezus laten horen en zien wat diaconaat inhoudt. Hij kwam niet om gediend te worden, maar om te dienen en Zijn leven te geven als een losprijs voor velen. Hij zag om naar mensen in lichamelijke en geestelijke nood om hen te helpen. Hij doet het werk van een dienaar als Hij de voeten van Zijn discipelen wast (Joh. 13:1-15). Daarin toont Hij wat onze roeping is. Vooral doet Hij dat in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan (Luk. 10:25-37), die Hij afsluit met de woorden: 'Ga heen, en doe gij desgelijks.'

Het is opvallend dat de Heere Jezus op de oordeelsdag, zoals beschreven in Mattheüs 25:31-46, niet vraagt naar het ware geloof, maar naar de vruchten daarvan. 'Toon Mij uw geloof uit uw werken.' De bedoelde werken zullen Gods kinderen niet onbewust hebben gedaan; wel zijn ze zich er niet van bewust dat ze die *aan Hem* hebben gedaan. Dat blijkt uit het antwoord van de rechtvaardigen in de verzen 37-39: 'Heere, wanneer hebben wij U hongerig gezien en gespijzigd, of dorstig en te drinken gegeven? En wanneer hebben wij U een vreemdeling gezien en geherbergd of naakt en gekleed? En wanneer hebben wij U krank gezien of in de gevangenis en zijn tot U gekomen?' Dan zal de Koning antwoorden: 'Voorwaar zeg Ik u, voor zoveel gij dit één van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan.' (vers 40).

2.2 Het belang van de betrokkenheid van jongeren bij diaconaat

Bij het woord 'diaconaat' denken veel jongeren (en ook ouderen) aan de diakenen in de gemeente. Ze zien hen collecteren en weten dat met de opbrengst van de diaconiecollecte armen dichtbij en ver weg worden geholpen. Maar het diaconaat houdt veel meer in en behoort ook een taak van de hele gemeente te zijn. Daar horen ook jongeren bij!

Voor veel mensen lijkt het wel alsof ze alleen op de wereld zijn. Ze maken zich niet druk om God en Zijn Woord en ook niet om de naaste in nood. Ze willen geen tijd vrij maken om een zieke buurman te helpen, boodschappen te doen voor een oude tante of met een gehandicapte een wandeling te maken. Het is van groot belang dat jongeren al jong leren om te zien naar mensen die hulp nodig hebben en zich daarvoor in te zetten, omdat de Heere dit in Zijn Woord van ons vraagt.

We kunnen met deze daden van barmhartigheid niet de hemel verdienen. Het gaat om het leren kennen van de Heere Jezus Christus als Borg voor onze schuld en Zaligmaker van zondaren en Hem als de grote Diaken navolgen. Daar hoort de liefde tot en het helpen van de

naaste bij. In de Bergrede zegt de Heere Jezus tegen de discipelen en daarin tot al Zijn volgelingen: 'Laat uw licht also schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken.'

Het spreekwoord luidt: jong geleerd, is oud gedaan. Als we jong leren goed te doen aan onze naaste, zullen we dat niet snel afleren.

2.3 Getuige-zijn – Diaconaat en evangelisatie

Evangelisatie is niet een direct doel van diaconaat, maar gaat er vanzelfsprekend wel mee samen. Wie vanuit de liefde de naaste in nood helpt, kan de drijfveer daarvan niet verbergen: de liefde tot God en de naaste. Het gaat je dan niet alleen om de lichamelijke nood, maar ook om de geestelijke nood van de naaste. We zien dat ook terug bij de eerste diakenen. Zo horen wij de diaken Stefanus getuigen van Christus (Hand. 6:8vv) en treffen we de diaken Filippus als evangelist aan (o.a. Hand. 8:26-40). In het formulier om ouderlingen en diake-

nen te bevestigen staat aan het eind van het gedeelte over de diakenen 'dat zij niet alleen met de uiterlijke gift, maar ook met troostelijke redenen uit het Woord van God, aan de armen en ellendigen hulp bewijzen.' Uiteindelijk is diaconaat ook de ander brengen aan de voeten van Christus. De werfkracht van de eerste christenen was niet gelegen in grote woorden, maar in hun dienstbetoon. Ze vielen door de werken van barmhartigheid op in het Romeinse Rijk. Ze zochten hun medechristenen op in de gevangenis en brachten eten en kleren mee. Die gaven ze niet alleen aan hun vrienden, maar ook aan andere gevangenen. De middeleeuwse kluizenaar Franciscus van Assisi, die zijn leven toewijdde aan het dienen van God en de naaste, zei over getuige zijn: 'Verkondig het evangelie, desnoods met woorden.' Met deze uitspraak maakte hij duidelijk dat het uitdragen van het evangelie niet alleen met woorden, maar ook met daden gebeurt. Volgens Franciscus zelfs vooral met daden. Zo kan door en tijdens het helpen van de naaste gewezen worden op de grote Helper.

Diaconaat voor jongeren

Door: Arjan Hoogendoorn

3.1 Is er nood onder jongeren?

Op het kerkplein staan verschillende groepjes jongeren na de dienst gezellig bij elkaar. Ze hebben een geanimeerd gesprek en regelmatig klinkt er gelach. Je kunt je bijna niet voorstellen dat het artikel dat je deze week las over toenemende problemen bij jongeren waar is. Zouden er in onze gemeente ook jongeren zijn die geldzorgen hebben of die verslaafd zijn? Zouden er ook jongeren zijn die met een dreigende burn-out of met andere noden te maken hebben?

Om een goed antwoord te krijgen op deze vragen, kunnen we niet alleen afgaan op de buitenkant die er vaak vrolijk en blij uitziet. Maar jongeren zullen ook niet zomaar uit zichzelf hun zorgen en moeilijkheden met een diaken delen. Toch willen we als diaken ook de signalen van jongere gemeenteleden opvangen.

Om signalen van jongeren op te vangen is persoonlijk contact onmisbaar. Het is daarom goed om als diaconie te streven naar een goede relatie met (jonge) gemeenteleden. En als je zelf minder goed contact hebt met een deel van de jongeren? Dan is het goed om andere gemeenteleden, zoals catecheten, clubleiding, (jeugd)ouderlingen actief te vragen hun antenne voor het opvangen van signalen uit te steken. En vraag boven alles of God ons oog en oor wil geven om de signalen te herkennen.

3.2 Aan de slag met signalen

Als we direct of via anderen signalen van problemen bij jongeren krijgen, moeten we daar natuurlijk iets mee doen. Allereerst is het goed te bepalen welk kerkenraadslid met de jongere in gesprek gaat. De

scheidslijn tussen het taakgebied van predikant, ouderling of diaken is niet altijd even duidelijk te trekken, omdat de problematiek divers kan zijn. Het kan goed zijn de zaak te bespreken binnen de jeugdcommissie van de gemeente en daarbij te bepalen wie het beste het gesprek met de jongere kan aangaan. Een gesprek met een kerkenraadslid kan voor jongeren best spannend zijn. Daarom kan het vooral bij kwetsbare jongeren beter zijn een een-op-eengesprek te houden. Indien mogelijk is het goed om hierbij voort te borduren op een tijdens eerdere contacten opgebouwde vertrouwensrelatie, zodat de jongere zich veilig genoeg voelt om zich te uiten. Een een-op-eengesprek dient wel op een daarvoor geschikte locatie (ruimte in de kerk waarbij open zicht is) te worden gehouden. Laten we er ten allen tijde voor waken dat jongeren met moeilijkheden tussen wal en schip raken omdat zaken binnen de kerkenraad niet goed worden afgestemd.

3.3 Contact met hulpverlening

Afhankelijk van de soort en ernst van de problematiek kunnen we jongeren doorverwijzen naar professionele hulpverlening. Schoolgaande jongeren hebben vaak al contact met hun mentor of het maatschappelijke werk op school. Het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) is een belangrijke vraagbaak voor allerlei zaken rond opvoeding en problematiek van kinderen en jongeren. Het CJG kan ook zorgen voor verdere doorverwijzing. Maar ook Stichting Schuilplaats of een vergelijkbare aanbieder van eerstelijns psychosociale hulpverlening heeft veel kennis en expertise in huis om jongeren met problemen te ondersteunen. Als het om financiële zaken gaat is er in veel gemeente een Budget Advies Centrum (BAC) of een soortgelijke instelling waar ondersteuning

in het omgaan met geld wordt geboden. Bij alle inspanningen in het zoeken van geschikte hulp dienen we de ouders/verzorgers van de jongere zoveel mogelijk te betrekken en het spreekt voor zich dat de jongere hierin zelf ook een actieve rol dient te spelen.

3.4 Beleid kerkenraad en diaconie rondom diaconale zorg voor jongeren

Het beleid van kerkenraad en diaconie rond de zorg voor jongeren dient allereerst gericht te zijn op het opbouwen van een vertrouwensrelatie met jongeren. Dit is nog niet zo eenvoudig omdat jongeren vaak hun eigen leefwereld en cultuur hebben. Actieve inspanning van kerkenraadsleden is nodig om het contact met jongeren te leggen en te intensiveren. Deze inspanning kan bestaan uit: het geven van catechisatie, het bezoeken van clubavonden, het organiseren van een diaconale jongerenreis, het houden van een inleiding tijdens een jongerenkamp en een persoonlijk gesprek met jongeren. Diakenen zijn in het bijzonder geroepen zich te richten op de kwetsbare jongeren. Denk hierbij aan jongeren met een beperking, jongeren die langdurig ziek zijn of jongeren die het thuis moeilijk hebben door gebrokenheid in het gezin, uithuisplaatsing of (ernstige) ziekte van ouders. Een bezoekje aan deze jongeren rond een verjaardag of bij een andere gelegenheid of zomaar een gesprekje op het kerkplein of bij de preekbespreking zijn goede middelen om een relatie met hen op te bouwen.

Maar bij alle activiteiten is het goed dat kerkenraadsleden zich ook en vooral realiseren dat zij niet alles zelf kunnen. Maak daarom ook gebruik van (netwerken van) gemeenteleden en clubleiding. Jongeren in deze tijd verdienen het om omringd te worden door liefhebbende en bidende ouders, gemeente- en kerkenraadsleden. Laten we boven alles onze jongeren opdragen aan de Hemelse Vader die het zwakke en onedele van deze wereld heeft uitverkoren (1 Kor. 2:27, 28)

Om signalen van jongeren op te vangen is persoonlijk contact onmisbaar.

4.1 Wat zegt Bijbel over diaconaat en waar raakt dit mij?

4.1.1 *Ontferming*

Sommige dingen leer je door erover te lezen, over andere zaken leer je door het te doen. Bij het dienen van anderen via het diaconaat ben je met zowel hoofd, hart als handen bij betrokken. Christus was met ontferming bewogen over het heil van mensen, maar nam ook de tijd om zieken te genezen. Hij was betrokken op mensen met een liefdevol oog en open oor. Diakenen mogen in praktische zin dienen in de gemeente.

4.1.2 *Bijbelstudie*

Het diakenambt komt op uit de Bijbel. Het is daarom goed om als JV-leden samen Bijbelstudie te doen over kerngedeelten die het diaconaat raken. Denk daarbij bijvoorbeeld aan Gal. 6:10, Matt. 25:35-40 en Joh. 13: 1-15. Door diakenen daarbij uit te nodigen kunnen jongeren rechtstreeks vragen op welke manier zij deze Bijbelgedeelten verstaan en in de praktijk brengen.

4.1.3 *Levenshouding*

In Matt. 25: 35-40 wordt duidelijk dat Gods kinderen zich niet bewust zijn van hun vrijgevege en ontfermende levenshouding. Zij deden dit namelijk niet voor de eer van mensen of voor zichzelf, maar voor de hemelse Vader. Het is de vrucht, niet de oorzaak, van hun verlossing door Christus. De keerzijde is ook waar. Bij wie deze vrucht niet zichtbaar is, blijkt geen verzoening. Dan is de bestemming huiveringwekkend; de buitenste duisternis.

Het gaat bij een ontfermende levenshouding niet om bijzondere, maar om gewone dingen. Jezus laat zien dat aan Hem als hongerige, dorstige en vreemdeling goed werd gedaan. Deze dagelijkse dienstbaarheid ziet de Heere als prijzenswaardig. Nederig delen, zonder daarvoor iets terug te verwachten. Het Koninkrijk der hemelen is dus

niet alleen voor mensen die voor Hem spreken, preken en getuigen; maar juist ook voor hen die in alle eenvoud delen van wat zij ontvangen. Praktisch, in het leven van alledag. Onopvallende volgelingen ontvangen Zijn lof. Het gaat hen namelijk niet om zichzelf, maar om Hem. Het zijn degenen die de Heere van eeuwigheid verkoos, die zichtbaar worden in goede werken (Matt. 25:34). De goedheid van de Drieënige God is daarmee de oorsprong van hun handelen.

4.1.4 Goede werken

Uit het genoemde Bijbelgedeelte blijkt dat heiliging voortkomt uit de rechtvaardiging; en onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Geloof draagt vrucht. Als gevolg van de rechtvaardiging in Christus ontstaat het verlangen om Zijn wet te houden, om die te doen uit dankbaarheid. Dit is het werk van de Heilige Geest. Deze nieuwe levenshouding blijkt in de praktijk, zonder dat men zich hier zelf altijd bewust van is.

Gelovigen dienen niet in eigen kracht. De Heere geeft zelf wat Hij vraagt.

Gelovigen dienen niet in eigen kracht. De Heere geeft Zelf wat Hij vraagt. Zoals blijkt uit Ef. 2:10: 'Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen.' We lezen het ook bij Johannes, in Joh. 15: 5: 'Ik ben de Wijnstok, en gij de ranken; die in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht; want zonder Mij kunt gij niets doen.'

4.2 Begeleiding van initiatieven door een diaconie

4.2.1 Eiland of wij-land

De diaconie en het jeugdwerk binnen een gemeente zijn vaak afzonderlijke eilanden. Zo betrokken als de diakenen zich weten op mensen die hun zorg nodig hebben, zo betrokken zijn jongeren op elkaar. Wanneer deze eilanden tot een wij-land worden, kunnen diaconie en jongeren elkaar versterken. Dit noemen we jeugddiaconaat.

Jeugddiaconaat heeft als doel dat jongeren zich inzetten voor anderen binnen de gemeente of daarbuiten. Dit gebeurt onder leiding van diakenen, omdat zij verantwoordelijkheid dragen voor het diaconale werk dat vanuit de gemeente plaatsvindt. Hierdoor doen jongeren ervaring op met praktische hulp aan anderen, wat als investering geldt voor later. Want wellicht zijn de jongens die vandaag deelnemen aan het jeugdwerk over vijftien jaar diaken binnen de kerkelijke gemeente.

Allereerst is het van belang dat de diaconie en jongeren elkaar ontmoeten. Dit gebeurt door jaarlijkse contacten via een bezoek aan de vereniging. Vervolgens kan er geregeld overleg plaatsvinden tussen enkele jongeren die diaconaal betrokken zijn en een afvaardiging van de diaconie. Samen denken zij na over de vraag hoe jongeren inzetbaar zijn in en buiten de gemeente.

Dit vraagt ook om bewustwording binnen gezinnen. Ouders zijn vaak

een sprekend voorbeeld op het gebied van (het ontbreken van) aandacht voor de medemens. Een gemeenteavond rondom een diaconaal thema kan ondersteunend werken.

4.2.2 Kortdurende inzet

In de praktijk blijkt dat jongeren zich makkelijker verbinden aan kortdurende projecten, dan aan langdurige trajecten. Zij vinden het vaak leuk om bijvoorbeeld een dag te helpen met een bepaalde activiteit, terwijl ze niet snel hun hulp toezeggen als het gaat over een jarenlang durende inzet.

4.2.3 Hulp dichtbij

Diakenen kennen de gemeente. Zij weten als het goed is waar praktische hulp handig lijkt. Door enkele jongeren in de gemeente te vragen om op een bepaald moment een praktische klus te klaren bij een gemeentelid, leren zij dienen. De diaken helpt uiteraard zelf ook mee. Zo vindt op drie lagen vorming plaats: 1) Een jongeren leert belangeloos zijn tijd geven aan een ander. 2) De diaconie is op een praktische manier ondersteunend nabij voor gemeenteleden. 3) Jongeren en diakenen leren elkaar beter kennen doordat ze samenwerken. Dat biedt kansen voor latere contacten.

4.2.4 Hulp ver weg

Diverse gemeenten organiseren hulpprojecten in het buitenland, zoals bijvoorbeeld het bouwen van een ziekenhuis of school in Oost Europa. De ervaring leert dat dergelijke reizen bij jongeren indrukken voor het leven achterlaten.

Voor een verre naaste zorgen, betekent niet dat je direct in het vliegtuig stapt. Stichting 'Kom over en Help' organiseert bijvoorbeeld elk jaar een wintercampagne die wat planning betreft synchroon loopt met het winterwerk. Dit maakt het mogelijk om een specifiek doel te kiezen en dat te steunen. De stichting steunt onder andere kinderopvangcentra, waarbij kinderen voeding en vorming krijgen: 'Het dagopvangcentrum is voor kinderen uit arme gezinnen een uiterst belangrijke plek. Het is een plaats waar het letterlijk warm is en waar ze een voedzame en warme maaltijd krijgen. Kinderen krijgen aandacht, leren hoe ze voor zichzelf moeten zorgen en hoe belangrijk hygiëne is. Ook horen ze, vaak voor het eerst, over de Heere Jezus.' Jongeren die dat willen kunnen vervolgens mee met een Xperience-reis van deze organisatie, zodat ze met eigen ogen de kinderen zien en het werk meebelevan. Voor meer informatie zie de website van 'Kom over en Help'.

Diverse organisaties bieden dergelijke programma's aan; laat je informeren via de websites van stichtingen die zich op diaconaal vlak wereldwijd inzetten voor kwetsbare medemensen.

4.3 Tips voor het jeugdwerk

4.3.1 Algemeen

Het is een goede gewoonte om jaarlijks een diaken op een avond uit te nodigen bij de club of vereniging. Zij investeren daarmee in de toekomst van de gemeente. Als de verschillende verenigingen dit doen, ontstaat er een doorgaand contact tussen jongeren en diakenen. Elk jaar kan dan een bepaald diaconaal thema verder uitgediept worden.

Denk bijvoorbeeld aan onderwerpen als:

- Wat is de Bijbelse taak van een diaken?
- Wat gebeurt er met mijn collectegeld?
- Hoe kan ik als jongere diaconaal actief worden?

Wie is verantwoordelijk voor het oplossen van armoede: de overheid of de diaconie?

In het verlengde daarvan kunnen avonden ingevuld worden rondom onderwerpen die de toepassing van het diaconale werk raken. Denk bijvoorbeeld aan onderwerpen als:

- St. Ontmoeting: Dakloos, wat nu?
- St. De Vluchtheuvel: Hoe doorbreek je een (seks)verslaving?
- St. Tot Heil des Volks: Zorg voor prostituees in Amsterdam.
- St. De Ondergrondse Kerk: Praktische hulp voor christenen in nood.

4.3.2 Doelgroep 12-

Voor kinderen is het woord 'diaconaat' een moeilijk begrip. Wel weten ze dat er wekelijks een rij zwart geklede mannen voorin de kerk zitten. Door een diaken uit te nodigen om te vertellen wat hij doet, krijgen ze een beeld bij het ambt. Dit kan in aansluiting op een Bijbelverhaal over praktische hulp en zorg. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de gelijkenis over de 'barmhartige Samaritaan'.

Vervolgens gaan de handen uit de mouwen. Diaconie is immers niet alleen iets dat het hoofd en het hart raakt, maar ook de handen. Kinderen kleuren bijvoorbeeld een kleurplaat voor een oudere uit de gemeente. Samen met een leidinggevende kan daar een groet of boodschap op geschreven worden. Vervolgens gaan deze kleurplaten op de post, of worden ze (door oudere kinderen) via de brievenbus bezorgd. Zijn alle bejaarden in de gemeente bereikt dit jaar? Dan is wellicht een kleurplaat voor een gevangene (st. Gevangenzorg) of voor christenen in Rusland (st. Friedensstimme) een mooi gebaar.

4.3.3 Doelgroep 12+

In veel dorpen en steden staan bejaardentehuizen. Oudere mensen hebben naar verhouding veel tijd en weinig doorlopende activiteiten.

Een bezoek van een groep tieners aan het bejaardentehuis kan daarom de rust op een aangename manier verstoren. Bedenk samen met de tieners vooraf een presentje, of bijdrage, dat de aanleiding kan zijn voor een bejaardentehuisbezoek. Bijvoorbeeld het overhandigen van een bloem met een korte boodschap, of het zingen van een lied of Psalm in de gemeenschappelijke ruimte. Zo ontmoeten de verschillende generaties elkaar.

Uiteraard drinken de tieners dan een glas cola en de ouderen een bak koffie, waarbij ze samen een gesprekje voeren. Tieners moeten vaak even over een drempel heen, maar ze blijken dan ook over ongedachte talenten te beschikken.

4.3.4 Doelgroep 16+

Door samen met enkele jongeren een jaarlijkse 'zorg voor elkaar week' te organiseren, kan een diaken verbinding leggen tussen jongeren en ouderen in de gemeente. Tijdens een verenigingsavond worden door middel van een verdeelsleutel, waar jongeren geen invloed op hebben, koppels gevormd. Deze twee jongeren krijgen een dubbele opdracht mee. Allereerst moeten ze in de 'zorg voor elkaar week' iets leuks bedenken voor de ander, in de vorm van aandacht of een vriendelijk gebaar. Bijvoorbeeld samen wat drinken in de stad of een klein cadeautje van maximaal vijf euro te kopen voor de ander. Daarnaast krijgen ze samen een bejaarde uit de gemeente toegewezen, die ze in de 'zorg voor elkaar week' bezoeken.

Tijdens het gesprek met dit oudere gemeentelid spreken ze onder andere over de vraag: 'Hoe stond u vroeger klaar voor anderen om u heen?' De kans is groot dat ouderen dan vertellen in welke omstandigheden zij opgroeiden, of wat zij op dit punt zoal meemaakten in het leven. Hierdoor vindt er op een ongedwongen manier toerusting en vorming plaats tussen de oudere en jongere generatie. Tijdens de eerstvolgende verenigingsavond vertelt het koppel aan de andere leden van de jeugdvereniging over hun ontmoeting met dit oudere gemeentelid. Dit kan aan de hand van twee vragen: 1) Wat raakte je bij deze ontmoeting? 2) Wat leerde je bij deze ontmoeting?

Samenwerken rondom diaconaat

Door: Steven Middelkoop

5.1 Samen sterker

Dienen in de gemeente betekent dat meerdere schouders dezelfde last dragen. Dat geldt ook voor diaconaat dat jongeren vormgeven. Het is allereerst van belang dat er een eenvoudige en effectieve samenwerking ontstaat tussen de diaconie en jongeren. Dit kan door een 'werkgroep jeugddiaconaat' op te richten, waarbij een (jeugd)diaken samen met jongeren vier keer per jaar vergadert.

Zij brainstormen samen over:

- Zorg voor ouderen in de gemeente: bijv. een 'maatjesproject' waarbij jongeren aan ouderen gekoppeld worden.
- Zorg voor zieken in de gemeente: bijv. afspraken over het versturen van kaarten door jongeren aan zieke gemeenteleden, of bezoek aan langdurig zieken vanuit de jeugdvereniging.
- Praktische projecten binnen de gemeente: bijv. het straten van een tuinpad, het snoeien van een heg of het oppakken van schilderwerk bij gemeenteleden die dit zelf moeilijk kunnen realiseren.
- Een bepaald bedrag dat de 'werkgroep jeugddiaconaat' vanuit de algemene middelen van de diaconie jaarlijks mag bestemmen voor een door hen gekozen doel.
- Hulp bieden aan buitenkerkelijken, bijvoorbeeld via de burgerlijke overheid of welzijnswerk. Etc.

De 'werkgroep jeugddiaconaat' wordt voorgezeten door een of meer (jeugd)diakenen, maar de andere functies (secretaris, penningmeester, algemeen adjunct, leden) worden zoveel mogelijk ingevuld door jongeren. Het is van belang dat de werkgroep werkelijk een 'werk'-groep is. Dus niet enkel

... meerdere schouders dragen dezelfde last...

een 'praat'-groep. Iedere vergadering mondt uit in concrete afspraken en acties, zodat de handen werkelijk uit de mouwen worden gestoken. Hierboven viel het begrip jeugddiaken een aantal keer. Dat is een diaken die namens de kerkenraad de speciale taak heeft gekregen om zich op het diaconaat voor en door jongeren te richten. Als de diaconie extra in jongeren wil investeren of als er veel nood is onder jongeren, kan dat een reden zijn om een jeugddiaken aan te stellen.

5.2 Samenwerking binnen de gemeente

Wanneer er in de gemeente naast de diaconie tevens een 'kerkelijke hulpdienst' of een 'Hervormde vrouwen dienst' (HVD) actief is, dan is afstemming nodig. Dit behoeft geen nieuwe structuren, maar eenvoudige en adequate afstemming door de verantwoordelijke (jeugd)diaken. Waar mogelijk ondersteunen de diverse initiatieven elkaar. Waarbij de focus niet primair ligt op het organiseren van zoveel mogelijk in het oog lopende activiteiten, maar het effectief bereiken van de behoefte enkeling.

5.3 Samenwerken met andere vrijwilligersorganisaties

Op diaconaal terrein zijn in de grotere plaatsen van Nederland allerlei organisaties actief. De onderstaande drie organisaties bieden mogelijkheden om samen met jongeren activiteiten te ondernemen. Daarnaast zijn tal van organisaties wereldwijd actief op diaconaal terrein, denk bijvoorbeeld aan Woord en Daad of Dorcas. Vrijwilligerswerk voor dergelijke stichtingen ondersteunt het diaconale werk dichtbij en ver weg.

5.3.1 Stichting Present

Een brug slaan tussen mensen die iets hebben te bieden en mensen die daarmee geholpen kunnen worden. Dat is de missie van Present! Present heeft door het hele land heen (plaatselijke) vestigingen en wordt hoofdzakelijk gerund door veelal christelijke vrijwilligers. Als makelaar in vrijwilligerswerk biedt Present de mogelijkheid om je als groep of individu in je eigen woonplaats in te zetten voor mensen die te maken hebben met armoede, een slechte gezondheid of een sociaal isolement. Dat kan eenmalig, op projectbasis waardoor je met elkaar een zinvolle en goed bestede dag beleeft. Maar ook als jouw groep zich

op structurele basis voor een ander wil inzetten kunnen jullie je aanmelden. Het doel van Present is om een beweging op gang te brengen in de samenleving waarbij steeds meer mensen het vanzelfsprekend vinden om naar elkaar om te zien. En dat werkt. Want met een Present-project komt er in één dag echt iets van de grond en ontstaan er ontmoetingen van blijvende waarde!

Bron: <https://stichtingpresent.nl>

5.3.2 Stichting HiP

In het werk van HiP (Hulp in Praktijk) staan kwetsbare mensen in nood (hulpvragers) ongeacht hun culturele of religieuze achtergrond centraal. De nood is groot in onze Nederlandse samenleving van 17,5 miljoen mensen. In de gebrokenheid van ons bestaan wil de stichting heel praktisch een licht zijn. Ga er op uit, zie naar elkaar om en ontmoet de ander. Wees wederkerig elkaar tot hand en voet. HiP helpt en ondersteunt vrijwillige hulpbieders – werkend vanuit een samenwerkend netwerk van christenen en allen die gemotiveerd zijn door naastenliefde – geïnspireerd door het Evangelie, om mensen in een kwetsbare sociaal-financiële positie te helpen. Met inzet van het matchingsysteem treffen hulpvrager en hulpbieder elkaar en het begint.

Bron: <https://hiphelpt.nl>

5.3.3 Nederlandse Patiënten Vereniging (NPV)

Veel NPV-afdelingen werken met een eigen vrijwilligersbestand, de 'kaartenbak' waaruit geput wordt wanneer er een hulpvraag binnenkomt. Andere afdelingen hebben ervaring opgedaan met het werken zónder kaartenbak. Bij elke hulpvraag wordt een sociaal netwerk samengesteld. De afdeling Woerden speelt hierin een voortrekkersrol, maar ook verschillende andere afdelingen werken al langere tijd volgens dit model. Op de hieronder genoemde site is een handreiking te vinden die de neerslag vormt van de ervaringen van de afdeling Woerden.

Bron: <https://npvzorg.nl/nieuws/werken-sociale-netwerken/>

Ervaringsverhalen

Door: Jacoline de Vree-Roon

Stichting Philadelphia Zorg in Vierhouten en Stichting Present Nunspeet

Rond Hemelvaartsdag trekken de jongeren van de Hersteld Hervormde Gemeente Ridderkerk er een aantal dagen op uit. Dagen van bezinning en ontspanning. Inmiddels is het traditie om op Hemelvaartsdag 's middags de handen uit de mouwen te steken om samen diaconaal bezig te zijn. Tijdens één van de kampen ging een groep van 74 jongeren aan de slag bij Stichting Philadelphia Zorg in Vierhouten. Er werd gewandeld en gefietst met mensen met een beperking. Sommige jongeren schilderden woonkamers en slaapkamers. Anderen bakten pannenkoeken en zongen met demente mensen. Er werd getuinierd, er werden containers schoongemaakt, het terras kreeg een schoonmaakbeurt. Vele handen maakten licht werk!

Na afloop reageerden de jongeren enthousiast:

'Ik vind het sowieso leuk om met gehandicapten te werken en vond het leuk om ze zo blij te zien.'

'Het is altijd goed als je iets voor een ander kunt betekenen. Je bent een ervaring rijker en het was gezellig met mijn medekampgenoten.'

'We hebben het super naar ons zin gehad en waren allemaal laaiend enthousiast! Iedereen kijkt met een positief en voldaan gevoel terug op deze middag.'

'Ik vond het echt super leuk en leerzaam. Ik ben er persoonlijk heel erg door geraakt.'

Het contact tussen de leidinggevenden van de groep jongeren en Philadelphia verliep via Stichting Present, afdeling Nunspeet. Veel tieners hadden nog nooit zo direct en zo'n lange tijd doorgebracht met mensen met een beperking. Toen de drempelvrees eenmaal was overwonnen, was er veel enthousiasme en plezier, zowel bij de tieners als bij de cliënten van Philadelphia. De onbevangenheid van

de bewoners van Halfweg heeft daar zeker aan bijgedragen. De betrokken mensen van Philadelphia waren zeer positief en vroegen de jongelui om 'alstublieft' nog eens terug te komen; dat kon helaas niet beloofd worden. De leiding van de tieners vond dat de groep naast het zinvol bezig zijn ook een heel leerzame ervaring had opgedaan.

Anita Raayen van Philadelphia schreef: Wat een positieve dag hebben we met z'n allen mogen beleven. Er is veel werk verzet en er was veel tijd voor persoonlijke aandacht. Ik heb met verwondering gekeken naar de jongeren die zich echt openstelden, keurig beleefd waren en heel erg enthousiast de klussen aanpakten. Er was reuring op het terrein en er hing een hele gezellige sfeer. Het was echt tweerichtingsverkeer, we kregen complimenten over de mensen die gecoördineerd hebben, begeleiders die dingen hebben uitgelegd, over het contact met de bewoners en de hartelijke ontvangst. Dus ook voor jullie een diepe buiging en hartelijk dank voor alle inzet.

Gezellig diner met alleenstaanden

Jaarlijks staat er in de maand maart een activiteit op de planning waar zowel JV-leden als alleenstaande ouderen uit de Hersteld Hervormde Gemeente van Barneveld naar uitzien: het gezamenlijke diner. Cherine van den Brink vertelt: 'Het diner plannen we bewust in maart. Zowel voor onszelf als voor de ouderen is het een rustige maand. We prikken een datum, vragen via de diaconie de namen van weduwen en weduwnaars op en bellen deze lijst af. Ook zetten we een uitnodiging in de kerkbode.'

Het diner vindt plaats in een zaal van de kerk, die door de jongeren gezellig gemaakt wordt. 'Eén leidinggevende en twee jongeren coördineren de maaltijd. Alle jongeren nemen iets lekkers mee: soep, salade, stokbrood, kipsaté, erwtensoep, knakworsten in bladerdeeg, etc. Tijdens het eten zitten de jongeren bewust tussen de ouderen. Na de maaltijd zijn er Oud-Hollandse spellen, zoals sjoelen en een knikkerbak. De ouderen zijn vrij om mee te doen met een spel of naar huis te gaan, maar meestal blijven ze.'

'Hun reactie? De ouderen vinden het geweldig,' vertelt Cherine lachend. 'Ze wachten al op een uitnodiging en o wee als je per ongeluk iemand vergeet! Ik werk zelf in de ouderenzorg en zie rond kerst vaak jongeren uit andere gemeenten kerstpakketten bezorgen bij onze cliënten. Dat doet goed. Ik zie eenzaamheid bij zowel ouderen als jongeren. Vandaar dat ik erg enthousiast ben over het thema 'jongeren en diaconaat.'

HERSTELD HERVORMDE
KERK **DIACONAAT**

